

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

Циклова комісія професійної та практичної підготовки.
відділення «Сестринська справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з
навчальної роботи
Наталія БРАГАР

26 серпня 2025 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни **«МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ»**
Спеціальність **223«Медсестринство»**
Освітньо-кваліфікаційний рівень **фаховий молодший бакалавр**
Форма навчання **денна**
Кваліфікація-**Сестра медична**
Термін підготовки **Зроки 10 місяців**
Кількість кредитів **9.0**
Загальна кількість годин **270 год.**
з них: лекції **50 год.**
практичні **192 год.**
самостійна робота **28 год.**
Іспит (семестр) **VIII**
Залік (семестр) **V-VII**

Програма складена відповідно до
навчальної програми дисципліни
ОПП»Сестринська справа»2024р.

Схвалено на засіданні ЦМК
від « 21серпня »2025р
Протокол № 1
Голова ЦМК *с*

Запоріжжя 2025

Медсестринство в хірургії. Робоча навчальна програма з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного ступеня фаховий молодший бакалавр напряму підготовки 223 «Медсестринство». - Запоріжжя, Фаховий медичний коледж ЗДМФУ, 2025. –60с.

Укладач: Вероніка ОРЛОВСЬКА– викладач спеціаліст

*Схвалено на засіданні циклової комісії професійної та практичної підготовки відділення «сестринська справа»
Протокол №1 від 21.08.25.*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з дисципліни “Медсестринство в хірургії” для медичних закладів вищої освіти складено для спеціальності 223 «Медсестринство» відповідно до складових ОПП у 2024р.

На вивчення курсу відводиться — 270 год; з них: 50 год — теоретичні заняття, 192 год — практичні заняття та 28 год — самостійна робота.

Програму з дисципліни “Медсестринство в хірургії” складено для вищих медичних навчальних закладів України I—III рівнів акредитації.

У зв’язку з реорганізацією системи охорони здоров’я та підготовки медичних кадрів в Україні постало питання про якісно нову підготовку медичних сестер. Медична сестра повинна мати ґрунтовну медичну освіту.

Мета вивчення дисципліни “Медсестринство в хірургії” — підготувати на високому фаховому рівні медичну сестру для роботи в хірургічних відділеннях стаціонару та поліклініки, яка повинна спостерігати за хворими, оцінювати їхній стан, досконало володіти технікою медсестринських маніпуляцій, складати план медсестринського догляду за пацієнтом, доглядати за хворими, надавати першу долікарську допомогу, проводити профілактику післяопераційних ускладнень, диспансерне спостереження за хворими, пропагувати здоровий спосіб життя.

При вивченні дисципліни “Медсестринство в хірургії” значну увагу приділено самостійній роботі студентів із хворими в лікувальних закладах, опрацюванню додаткової літератури в бібліотеках та вдома, практичному тренінгу і вдосконаленню професійних вмінь у тренажерних кабінетах. Предмет слід викладати з урахуванням кваліфікаційної характеристики в тісному зв’язку з раніше вивченими предметами та дисциплінами.

На вивчення курсу відводиться 315 год; з них 50 — на лекції, 192 — на навчальну практику під керівництвом викладача та 73 год — на самостійну роботу. Згідно з орієнтовним навчальним планом зі спеціальності, програма передбачає підсумковий контроль знань у вигляді складання іспиту.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- принципи санітарно-протиепідемічного режиму в лікувальних закладах;
- принципи організації роботи відділень хірургічного профілю;
- роль і завдання медичної сестри в лікувально-діагностичному процесі;
- направлення і транспортування хірургічних хворих за призначенням;
- універсальні потреби людини;
- етіологію, основні клінічні симптоми хірургічних захворювань;
- методи об’єктивного обстеження, діагностику, принципи лікування хірургічних хворих;
- принципи планування й організації індивідуального догляду за хірургічними хворими, методи диспансерного спостереження;
- тактику медичної сестри при наданні екстреної долікарської допомоги;

принципи медичної етики й деонтології, міжособистісні аспекти спілкування.

Студенти повинні вміти:

- забезпечити дотримання суворої асептики та інфекційної безпеки пацієнта й медичної сестри під час роботи в стаціонарі та поліклініці, в операційній, перев'язувальній тощо;
- готувати пацієнтів до хірургічних втручань;
- досконало володіти технікою медсестринських маніпуляцій у хірургічній клініці;
- володіти основами фіксуючої техніки — десмургії, транспортувальної та лікувальної іммобілізації;
- виконувати обов'язки операційної, перев'язувальної, процедурної або палатної медичної сестри;
- надавати невідкладну допомогу при найпоширеніших хірургічних захворюваннях;
- проводити на достатньому професійному рівні догляд за хворими хірургічного профілю;
- вирішувати деонтологічні завдання, пов'язані з професійною діяльністю, володіти навичками професійного спілкування.

Студенти мають бути поінформовані про:

- основи законодавства України про охорону здоров'я;
- накази та інструктивні листи МОЗ України, які регламентують роботу лікувальних закладів;
- моральну та юридичну відповідальність за збереження професійної таємниці;
- сучасний стан захворюваності на хірургічні та онкологічні захворювання в регіоні, Україні, світі.

Компетентності

загальні компетентності

- ЗК 1 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
- ЗК 2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 4 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 5 Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 6 Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК 1 Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.
- СК 2 Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних

періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта.

СК 3 Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності.

СК 4 Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи 9 перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарнопросвітницьку роботу.

СК 5 Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.

СК 6 Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК 7 Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК 8 Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.

СК 9 Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК 10 Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

СК 11 Здатність до застосування сукупностей втручань та дій для забезпечення пацієнту гідного ставлення, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.

СК 12 Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя)..

СК 13 Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів..

СК 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

СК 15 Здатність до здійснення профілактичних втручань, спрямованих на зменшення інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинацію згідно з календарем профілактичних щеплень та екстрену імунізацію, включаючи її популяризацію.

Знання та розуміння

РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації,

ведення медичної та іншої ділової документації.

РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.

РН4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативноправовими документами

РН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

РН 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта .

РН 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

РН 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

РН 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .

РН 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.

РН 14. Здійснювати заходи щодо збереження репродуктивного здоров'я населення з метою покращення демографічної ситуації.

РН 15. Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів.

РН 16. Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.

РН 17. Вживати протиепідемічні заходи в осередку інфекційних та особливо небезпечних захворювань при здійсненні професійної діяльності.

РН 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

РН 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

Застосування знань та розуміння.

- ПРН 13. Уміння проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії згідно з нормативно-правовими, законодавчими актами України, наказами МОЗ України та матеріалами ВООЗ.
- ПРН 14. Уміння демонструвати письмову та усну комунікації державною мовою.
- ПРН 15. Застосовувати теоретичні знання та практичні уміння для виконання сестринських втручань відповідно до клінічних протоколів та стандартів сестринської діяльності з загальних та фахових дисциплін.
- ПРН 16. Застосовувати принципи сестринської деонтології у роботі медичної сестри.
- ПРН 17. Проводити професійну діяльність при комунікативному зв'язку з пацієнтами нездатними до вербального спілкування.
- ПРН 18. Застосовувати знання етапів сестринського процесу на практиці.
- ПРН 19. Застосовувати знання та вміння для розв'язання завдань, пов'язаних з етапами сестринського процесу.
- ПРН 20. Уміння оцінювати стан пацієнта з метою встановлення сестринського діагнозу, планування сестринських втручань, їх реалізацію та корекцію.
- ПРН 22. Уміння виявляти актуальні та потенційні проблеми пацієнтів.
- ПРН 23. Реалізувати незалежні, залежні та взаємозалежні сестринські втручання при наданні медичної допомоги за принципом сімейної та паліативно-хоспісної допомоги.
- ПРН 24. Проводити профілактичну роботу задля зміцнення здоров'я пацієнта та збереження здоров'я здорових людей.
- ПРН 25. Уміння проводити сестринську педагогіку з тяжкохворими та їх родичами з метою навчання їх самодогляду та профілактики потенційних проблем.
- ПРН 26. Уміти застосовувати сучасні принципи здорового способу життя.

Формування суджень

- ПРН 27. Здатність аналізувати та прогнозувати діяльність медичної сестри відповідно до чинного законодавства.
- ПРН 28. Оцінювати результати теоретичних знань та практичних умінь при виконанні сестринських втручань, відповідно до клінічних протоколів та стандартів сестринської діяльності.
- ПРН 29. Аргументувати принципи сестринської деонтології у роботі медичної сестри.
- ПРН 30. Оцінювати важливість і демонструвати здатність до самоосвіти та самовиховання.
- ПРН 31. Демонструвати здатність застосовувати етичні елементи філософії сестринської справи.
- ПРН 32. Визначати та оцінювати етапи сестринського процесу.

ПРН 33. Аргументовано проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення.

ПРН 35. Оцінювати професійні фактори для профілактики синдрому вигорання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
Розділ № 1. Введення в хірургію					
1	Основні завдання хірургічної служби в Україні. Охорона праці в галузі	1	1		
2	Обстеження пацієнта медичною сестрою	10	1	8	1
3	Профілактика хірургічної інфекції в діяльності медичної сестри	13	4	8	1
4	Гемостаз <i>Підсумковий контроль</i>	11	2	8	1
	Всього	35	8	24	3
Розділ № 2. Медсестринство в загальній хірургії					
5	Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях	17	4	12	1
6	Знеболювання в діяльності медичної сестри	11	2	8	1
7	Неоперативна та оперативна хірургічна техніка	19	2	16	1
8	Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань	11	2	8	1
9	Догляд за хворими в передопераційний період	7	2	4	1
10	Догляд за хворими в післяопераційний період	11	2	8	1

11	Закриті та відкриті механічні ушкодження. Догляд за хворими <i>Підсумковий контроль</i>	15	2	12	1
	Всього	91	16	68	7
Розділ № 3. Медсестринство в спеціальній хірургії					
12	Термічні ушкодження. Електротравма. Догляд за хворими	7	2	4	1
13	Загальні проблеми під час догляду за хворими із хірургічною інфекцією	11	2	8	1
14	Догляд за онкологічними хворими	11	2	8	1
15	Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці	11	2	8	1
16	Догляд за хворими із захворюваннями та ушкодженнями голови <i>Підсумковий контроль</i>	14	2	10	2
	Всього	54	10	38	6
Розділ №4. Медсестринство в спеціальній хірургії					
17	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями ший	12	2	8	2
18	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки	12	2	8	2
19	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини	17	4	12	1
20	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями прямої кишки	12	2	8	2

21	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статеві системи	12	2	8	2
22	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта і таза	11	2	8	1
23	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок <i>Підсумковий контроль</i>	14	2	10	2
	Всього	90	16	62	12
	Усього	270	50	192	28

Міждисциплінарна інтеграція

№	Тема	Попередня дисципліна	Знати	Вміти
Розділ № 1. Введення в хірургію				
1	Основні завдання хірургічної служби в Україні. Охорона праці в галузі	Всесвітня історія	Основні періоди всесвітньої історії	Орієнтуватись в історичних періодах
		Мікробіологія	Поняття «патогенність» та «вірулентність» мікроорганізмів	Класифікувати мікроорганізми за ознаками їх життєдіяльності по відношенню до температури, газового та трофічного складу середовища
2	Обстеження пацієнта медичною сестрою	Анатомія	Анатомія усіх систем організму людини	Порівнювати нормальну будову тіла людини із патологічними станами, вміти їх знаходити і відрізняти
		Фізіологія	Функціональні особливості роботи різних систем організму людини в нормі	Відрізняти патологічну функціональність органів тіла людини від нормальної
		Латинська мова	Основні медичні терміни і назви	Оперувати термінами
		Біохімія	Обмін речовин.	
		Пат. фізіологія	Порушення обміну речовин	
3	Профілактика хірургічної інфекції в діяльності медичної сестри	Фізика	Фізичні явища (осмос, дифузія, гігроскопічність, сорбція, висушування, промивання і т.д.)	Застосовувати фізичні явища та технічні засоби (ультразвук, лазер, рентген, кварц та ін.)
		Хімія	Хімічний склад хім. речовин та властивості хімічних препаратів	Класифікувати хімічні речовини та описувати їх властивості
		Мікробіологія	Поняття «патогенність» та «вірулентність» мікроорганізмів	Класифікувати мікроорганізми за ознаками їх життєдіяльності по відношенню до температури, газового та

				трофічного складу середовища
		Фармакологія	Механізм дії антибактеріальних та хіміотерапевтичних препаратів	Вміти застосовувати різні групи препаратів, знати їх дозування
		Патологічна фізіологія	Механізми імунореактивності організму	
4	Гемостаз	Анатомія	Анатомію головних вен й артерій, їх проекції на шкіру, вірогідні аномалії та відхилення	Визначати місця проходження магістральних судин, їх орієнтири
		Патологічна фізіологія	Основні гемодинамічні показники, їх норму та відхилення при гіповолемії	Вимірювати частоту пульсу й дихання, артеріальний тиск, погодинний діурез, оцінювати результати аналізів крові та сечі
		Фармакологія	Групи лікарських засобів, які впливають на систему гемостазу	Правильно використовувати лікарські засоби, їх дозування та методи введення
Розділ № 2. Медсестринство в загальній хірургії				
5	Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях	Анатомія	Анатомію головних вен й артерій, їх проекції на шкіру, вірогідні аномалії та відхилення	Визначати «типові» місця венепункцій при ПК
		Нормальна фізіологія	Серологічні властивості крові, явище аглютинації, її види	Визначати групу крові
		Основи сестринської справи	Можливі відхилення загального стану в процесі ПК і після його закінчення	Оцінювати результати вимірювання частоти пульсу й дихання, артеріального тиску, погодинного діурезу, аналізів крові та сечі
6	Знеболювання в діяльності медичної сестри	Анатомія	Будову ноцицептивної та антиноцицептивної	Визначати рівень болювого подразнення

			системи. Будову оболонок спинного та головного мозку	
		Фізіологія	Нормальне функціонування нервової системи при больовому подразненні	Визначати рівень для переривання больового подразнення
		Хімія	Хімічну будову засобів для анестезії	Правильно зберігати та застосовувати лікарські засоби для анестезії
		Фармакологія	Основні групи та представники засобів для загальної та місцевої анестезії	Описувати властивості основних груп та представників засобів для загальної та місцевої анестезії
		Біохімія	Обмін речовин	
		Пат.фізіологія	Вплив болю на організм людини	Описувати реакції порушення систем організму при впливу болю та операційного стресу
7	Неоперативна та оперативна хірургічна техніка	Анатомія	Анатомія людини, хірургічна анатомія. Будову скелета, опорно-рухового апарату, скелетотопію магістральних артеріальних і венозних судин, нервових стовбурів	Визначити анатомічну локалізацію хірургічного процесу. Визначити хід магістральних судин , нервових стовбурів, їх відношення до кісткових утворень. Визначити фізіологічне положення для різних частин людського організму
		Терапія	Методику обстеження хворого	Збирати анамнез, проводити огляд, пальпацію, перкусію, аускультацію.
		Пат. анатомія	Запальну реакцію	Володіти вмінням інтерпретувати симптоми запалення та ідентифікувати фазність ранового процесу
		Біохімія	Особливості обміну речовин	

		Фармакологія	Фармакологічну дію необхідних препаратів	Призначити фармакологічні препарати при наданні першої допомоги
		Пат.фізіологія	Порушення функціонування систем організму при хірургічній патології.	Відрізнити порушення функціонування систем організму при хірургічній патології
8	Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань	Анатомія	Анатомія людини, хірургічна анатомія	Визначити анатомічну локалізацію хірургічного процесу
		Терапія	Методику обстеження хворого	Збирати анамнез, проводити огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию.
		Пат. анатомія	Запальну реакцію	Володіти вмінням інтерпретувати симптоми запалення та ідентифікувати фазність ранового процесу
		Фізіологія	Нормальне функціонування систем організму	Описувати особливості нормальної роботи систем організму та ланки впливу на них
		Пат.фізіологія	Порушення функціонування систем організму при хірургічній патології.	Відрізнити порушення функціонування систем організму при хірургічній патології
		Фармакологія	Фармакологічну дію необхідних препаратів	Призначити консервативне лікування
		Мікробіологія	Поняття «патогенність» та «вірулентність» мікроорганізмів	Класифікувати мікроорганізми за ознаками їх життєдіяльності по відношенню до температури, газового та трофічного складу середовища
9	Догляд за хворими в передопераційний період	Анатомія	Анатомія людини, хірургічна анатомія	Визначити анатомічну локалізацію хірургічного процесу

		Фізіологія	Нормальне функціонування систем організму	Описувати особливості нормальної роботи систем організму та ланки впливу на них
		Пат.фізіологія	Порушення функціонування систем організму при хірургічній патології. Вплив загальної анестезії на фізіологію дихальної та серцево-судинної систем організму	Відрізнати порушення функціонування систем організму при хірургічній патології
		Хімія	Хімічну будову засобів для загальної та місцевої анестезії	Правильно зберігати та застосовувати лікарські засоби для анестезії
		Фармакологія	Фармакологічну дію препаратів, які застосовуються для премедикації та під час операції	Орієнтуватись у групах фармакологічних препаратів, вміти правильно їх застосовувати та зберігати
		Терапія	Методику обстеження хворого	Збирати анамнез, проводити огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию.
10	Догляд за хворими в післяопераційний період	Анатомія	Анатомія людини, хірургічна анатомія	Визначити анатомічну локалізацію хірургічного процесу
		Фізіологія	Нормальне функціонування систем організму	Описувати особливості нормальної роботи систем організму та ланки впливу на них
		Пат.фізіологія	Порушення функціонування систем організму при хірургічній патології. Вплив загальної анестезії на фізіологію дихальної та серцево-судинної систем організму	Відрізнати порушення функціонування систем організму при хірургічній патології
		Фармакологія	Фармакологічну	Орієнтуватись у

			дію препаратів, які застосовуються під час операції та в післяопераційному періоді	групах фармакологічних препаратів, вміти правильно їх застосовувати та зберігати
		Біохімія	Обмін речовин	
		Мікробіологія	Поняття «патогенність» та «вірулентність» мікроорганізмів	Класифікувати мікроорганізми за ознаками їх життєдіяльності по відношенню до температури, газового та трофічного складу середовища
11	Закриті та відкриті механічні ушкодження. Догляд за хворими	Анатомія	Анатомія та топографічна анатомія людини	Класифікувати та ідентифікувати рану в залежності від її топографо-анатомічного розташування
		Терапія	Методики обстеження хворого	Збирати анамнез, проводити огляд, володіти технікою пальпації, перкусії, аускультації та застосовувати їх на практиці
		Біохімія	Обмін речовин.	
		Пат. фізіологія	Порушення обміну речовин	
		Фармакологія	Лікарські препарати та механізм їх дії	Вміти призначити фармакологічні препарати при наданні першої допомоги
		Мікробіологія	Основні збудники гнійної неспецифічної інфекції	Запропонувати алгоритм дослідження патологічного вмісту рани для ідентифікації збудника та визначення чутливості його до антибактеріальних препаратів
		Гістологія	Утворення кісткової мозолі	
		Пат. анатомія	Запальну реакцію	Володіти вмінням інтерпретувати

				симптоми запалення та ідентифікувати фазність ранового процесу
Розділ № 3. Медсестринство в спеціальній хірургії				
12	Термічні ушкодження. Електротравма. Догляд за хворими	Анатомія	Будову шкіри та підлеглих тканин	Визначити глибину термічного ураження (візуальна оцінка, спиртова проба, електротермометрія).
		Пат.анатомія	Вплив фізичних факторів на шкіру людини	Визначити фазу перебігу ранового процесу з метою корекції місцевого лікування
		Терапія	Методики обстеження хворого	На підставі суб'єктивних і об'єктивних ознак встановити діагноз, визначити важкість ураження, розробити раціональну схему невідкладної допомоги та лікування хворого
		Фізика	Особливості фізичних факторів, їх характеристики та вплив на оточуюче середовище	
		Гістологія	Гістологічну будову шкіри	Оцінити життєздатність шкіри ураженої ділянки та її дериватів
		Фармакологія	Лікарські препарати та механізм їх дії	Призначити медикаментозне лікування, враховуючи фармакодинаміку препаратів, визначати оптимальну їх комбінацію та шляхи введення
13	Загальні проблеми під час догляду за хворими із хірургічною інфекцією	Анатомія	Анатомія людини, хірургічна анатомія	Визначити анатомічну локалізацію хірургічного процесу
		Фізіологія	Нормальне функціонування	Описувати особливості

			систем організму	нормальної роботи систем організму та ланки впливу на них
		Гістологія	Гістологічну будову тканин організму людини	Відрізняти гістологічні будови тканин
		Хімія	Хімічний склад хім. речовин та властивості хімічних препаратів	Класифікувати хімічні речовини та описувати їх властивості
		Мікробіологія	Поняття «патогенність» та «вірулентність» мікроорганізмів	Класифікувати мікроорганізми за ознаками їх життєдіяльності по відношенню до температури, газового та трофічного складу середовища
		Фармакологія	Механізм дії антибактеріальних та хіміотерапевтичних препаратів	Вміти застосовувати різні групи препаратів, знати їх дозування
		Патологічна фізіологія	Механізми імунореактивності організму	
14	Догляд за онкологічними хворими	Анатомія	Анатомія людини, хірургічна анатомія	Визначити анатомічну локалізацію пухлин
		Гістологія	Будова нормальних тканин	Розпізнати гістологічну будову тканин
		Патологічна анатомія	Патологічні ознаки пухлин різної локалізації. Характерні зміни тканин при ураженні їх патологічним процесом	Виявити макро- та мікроскопічні ознаки передракових та онкозахворювань
		Патологічна фізіологія	Патогенез пухлинного процесу	
		Фармакологія	Хіміотерапія пухлинних захворювань	
15	Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці	Анатомія	Анатомію та топографічну анатомію людини	Визначити хід магістральних судин, нервових стовбурів, їх відношення до

				кісткових утворень. Поставити топічний діагноз
		Гістологія	Нормальну будову тканин організму	Відрізняти тканини організму за гістологічною будовою
		Фізіологія	Фізіологічні особливості роботи систем організму	
		Пат.анатомія	Вплив ішемії та гіпоксії на тканини організму	
		Фармакологія	Лікарські препарати та механізм їх дії	Вміти призначити фармакологічні препарати при наданні першої допомоги
		Біохімія	Обмін речовин	
16	Догляд за хворими із захворюваннями та ушкодженнями голови	Анатомія	Будову скелета, опорно-рухового апарату, черепа, головного мозку та його оболонок, скелетотопію магістральних артеріальних і венозних судин, нервових стовбурів	Визначити хід магістральних судин , нервових стовбурів, їх відношення до кісткових утворень. Поставити топічний діагноз
		Біохімія	Обмін речовин.	
		Пат. фізіологія	Порушення обміну речовин	
		Фармакологія	Лікарські препарати та механізм їх дії	Вміти призначити фармакологічні препарати при наданні першої допомоги
		Фізіологія	Ознаки функціонування головного мозку у нормі та патології	Диференціювати патологічну симптоматику. Поставити топічний діагноз
Розділ № 4. Медсестринство в спеціальній хірургії				
17	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями шиї	Анатомія	Будову скелета, опорно-рухового апарату, скелетотопію магістральних артеріальних і венозних судин, нервових стовбурів	Визначити хід магістральних судин , нервових стовбурів, їх відношення до кісткових утворень.
		Біохімія	Обмін речовин	

		Пат. фізіологія	Порушення обміну речовин	
		Фармакологія	Лікарські препарати та механізм їх дії	Вміти призначити фармакологічні препарати при наданні першої допомоги
		Фізіологія	Механізми гемостазу	Вміти вибрати метод тимчасової зупинки кровотечі та застосувати його у хворого з травмою шиї
18	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки	Анатомія	Будову скелета, анатомію органів грудної клітки, скелетотопію магістральних артеріальних і венозних судин, нервових стовбурів	Визначити хід магістральних судин, нервових стовбурів, їх відношення до кісткових утворень
		Фізіологія	Фізіологічні особливості органів грудної клітки	Вміти диференціювати патологічні симптоми від норми
		Терапія	Методики обстеження хворого	Збирати анамнез, проводити огляд, володіти технікою пальпації, перкусії, аускультатії та застосовувати їх на практиці
		Фармакологія	Лікарські препарати та механізм їх дії	Вміти призначити фармакологічні препарати при наданні першої допомоги
		Біохімія	Обмін речовин	
19	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини	Анатомія	Анатомію та топографію органів черевної порожнини, скелетотопію магістральних артеріальних і венозних судин, нервових стовбурів	Визначати анатомічну локалізацію патологічного процесу
		Терапія	Методику обстеження хворого	Збирати анамнез, проводити огляд, пальпацію, перкусію, аускультатію.

		Біохімія	Особливості обміну речовин	
		Фармакологія	Фармакологічну дію необхідних препаратів	Вміти призначити консервативне лікування
		Фізіологія	Фізіологічні особливості органів черевної порожнини	Вміти диференціювати патологічні симптоми від норми
20	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями прямої кишки	Анатомія	Анатомію та топографію органів черевної порожнини та малого тазу	Визначити анатомічну локалізацію патологічного процесу
		Терапія	Методику обстеження хворого	Збирати анамнез, проводити огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию.
		Біохімія	Особливості обміну речовин	
		Фармакологія	Фармакологічну дію необхідних препаратів	Вміти призначити консервативне лікування
		Фізіологія	Фізіологічні особливості органів черевної порожнини та малого тазу	Вміти диференціювати патологічні симптоми від норми
21	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статеві систем	Анатомія	Анатомію та топографію органів черевної порожнини та малого тазу	Визначити анатомічну локалізацію патологічного процесу
		Фізіологія	Фізіологічні особливості органів черевної порожнини та малого тазу, статеві системи	Вміти диференціювати патологічні симптоми від норми
		Терапія	Методику обстеження хворого	Збирати анамнез, проводити огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию.
		Біохімія	Особливості обміну речовин	
		Фармакологія	Фармакологічну дію необхідних препаратів	Призначити консервативне лікування
22	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта	Анатомія	Будову скелета, опорно-рухового апарату, скелетотопію	Визначити хід магістральних судин, нервових стовбурів, їх відношення до

	і таза		магістральних артеріальних і венозних судин, нервових стовбурів	кісткових утворень. Визначати фізіологічне положення для різних частин людського організму
		Терапія	Методику обстеження хворого	Збирати анамнез, проводити огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию.
		Біохімія	Особливості обміну речовин	
		Фармакологія	Фармакологічну дію необхідних препаратів	Призначити фармакологічні препарати при наданні першої допомоги
		Пат. анатомія	Запальну реакцію	Володіти вмінням інтерпретувати симптоми запалення та ідентифікувати фазність ранового процесу
23	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок	Анатомія	Будову скелета, опорно-рухового апарату, скелетотопію магістральних артеріальних і венозних судин, нервових стовбурів	Визначити хід магістральних судин, нервових стовбурів, їх відношення до кісткових утворень. Визначати фізіологічне положення для різних частин людського організму
		Терапія	Методику обстеження хворого	Збирати анамнез, проводити огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию.
		Пат. анатомія	Запальну реакцію	Володіти вмінням інтерпретувати симптоми запалення та ідентифікувати фазність ранового процесу
		Біохімія	Особливості обміну речовин	
		Фармакологія	Фармакологічну дію необхідних препаратів	Призначити фармакологічні препарати при наданні першої допомоги

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Розділ №1. Введення в хірургію

Тема 1. Основні завдання хірургічної служби в Україні. Охорона праці в галузі.

ЛЕКЦІЯ 1л

План

1. Нарис з історії хірургії.
2. Початок розвитку сучасної хірургії.
3. Диференціація хірургічних спеціальностей.
4. Дотримання правил техніки безпеки. Знищення та знезараження предметів.

ЛІТЕРАТУРА

НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 4-14

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М.,Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А.,Чугай В.В.Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018 120 с.

Тема 2. Обстеження пацієнта медичною сестрою.

ЛЕКЦІЯ 2Л

ПЛАН

1. Коротке оцінювання загального стану пацієнта.
2. Суб'єктивний метод обстеження (бесіда, інтерв'ю).
3. Об'єктивні методи обстеження.
- 4.Загальне уявлення про додаткові методи дослідження.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2п1

1. Оволодіння методикою збирання паспортних даних, скарг хворого, анамнезу життя, анамнезу хвороби. Заповнення паспортної частини амбулаторної картки і медичної картки стаціонарного хворого.
2. Ознайомлення з методикою проведення огляду пацієнта.

3. Засвоєння методики пальпації, методикою порівняльної перкусії легенів; визначення відносної тупості серця. Ознайомлення з методикою аускультації легенів і серця.

4. Відпрацювання навичок спілкування і взаємовідносин у системі медична сестра—пацієнт—сім'я пацієнта.

Практичні навички:

- методика проведення опитування;
- заповнення паспортної частини амбулаторної картки та медичної картки стаціонарного хворого;
- методика проведення огляду;
- методика пальпації, перкусії, аускультації;
- оцінювання загального стану пацієнта;
- заповнення листка сестринського оцінювання стану пацієнта;
- методика міжособистісного спілкування.

**ЛІТЕРАТУРА
НАВЧАЛЬНА**

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. – с.15-35

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 3. Профілактика хірургічної інфекції в діяльності медичної сестри.

**ЛЕКЦІЯ ЗЛ 1
ПЛАН**

1. Екзогенна та ендогенна хірургічна інфекція.
2. Поняття про внутрішньолікарняну інфекцію, її профілактика.
3. Санітарно-гігієнічні й протиепідемічні заходи для поліпшення медичної допомоги хворим і потерпілим з гнійними захворюваннями; їх профілактика згідно з чинними наказами.

ЛЕКЦІЯ ЗЛ 2

ПЛАН

1. Основні принципи асептики: стерилізація та ізоляція. Профілактика повітряної, краплинної, контактної та імплантаційної інфекції.

2. Антисептика — Види антисептики, основні групи хімічних речовин і способи застосування їх.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3п1 (4 год.)

1. Приготування і підготовка до стерилізації хірургічних інструментів, білизни, перев'язувального матеріалу.

2. Способи укладання однорідного та різноманітного матеріалу, маркування, транспортування і зберігання стерилізаційних коробок (біксів).

3. Техніка оброблення рук.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3п2

1. Самостійне надягання стерильного халата, маски, гумових рукавичок, а також знімання використаного одягу та рукавичок.

2. Ознайомлення з методиками стерилізації та зберігання шовного матеріалу.

3. Підготовка хірургічних інструментів до стерилізації після чистих і гнійних операцій. Контроль оброблення на залишки крові та мийного розчину.

Практичні навички:

- сухоповітряна стерилізація;
- приготування, підготовка до стерилізації та укладання в стерилізаційні коробки перев'язувального матеріалу, операційної білизни;
- стерилізація в паровому стерилізаторі;
- проведення контролю ефективності теплової стерилізації;
- хімічна дезінфекція і стерилізація хірургічних інструментів;
- збереження стерилізованих матеріалів;
- підготовка рук за методом Спасокукоцького—Кочергіна;
- термінова підготовка рук до операції;
- самостійне надягання стерильного халата, гумових рукавичок та маски на себе й на хірурга;
- знімання використаних рукавичок, халата, маски;
- підготовка операційного поля за методом Гроссіха—Філончикова.

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 35-38,39-51,82-107.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В., Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 4. Гемостаз.

ЛЕКЦІЯ 4Л ПЛАН

1. Поняття про кровотечу та крововтрату.
2. Класифікація кровотеч за причиною, зв'язком з навколишнім середовищем, наявністю проявів, часом виникнення, об'ємом крововтрати та за повторюваністю.
3. Геморагічний шок, клінічні та лабораторні критерії оцінювання крововтрати.
4. Тимчасове й остаточне спинення кровотечі.
5. Перша допомога під час зовнішніх і внутрішніх кровотеч на етапах надання медичної допомоги.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4п

1. Засвоєння способів спинення кровотечі: накладання джгута або джгута-закрутки, стискальної пов'язки, пальцевого притиснення артерії, тугої тампонади рани.
2. Шоковий індекс, оцінювання стану хворого.
3. Підсумковий модульний контроль.

Практичні навички:

- клінічне визначення виду кровотечі та об'єму крововтрати;
- тимчасове спинення зовнішньої кровотечі механічними засобами:
 - зміна положення тіла або кінцівок хворого для спинення кровотечі;
 - накладання стискальної пов'язки;
 - накладання джгута та джгута-закрутки;
 - пальцеве притиснення артерії — плечової, сонної, стегнової, ліктьової, підколінної, скроневої, черевної;
 - накладання затискача на судину;
 - туга тампонада рани;

ЛІТЕРАТУРА

НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 165-180.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 5. Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях.

ЛЕКЦІЯ 5Л 1

ПЛАН

1. Основні ізосерогонії.
2. Система групи АВО та резус система.
3. Визначення груп крові за допомогою цоліклонів.

ЛЕКЦІЯ 5Л 2

ПЛАН

1. Інфузійно-трансфузійна терапія в сучасній хірургії, реаніматології та інтенсивному лікуванні.
2. Методи і техніка гемотрансфузій. Помилки й ускладнення під час переливання препаратів крові.
3. Компоненти і препарати крові, їх клінічне застосування. Документація у випадку гемотрансфузій. Кровозамінники та гемокоректори.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5п1

1. Визначення груп крові системи АВО стандартними та цоліклональними сироватками анти-А і анти-В.
2. Визначення резус-належності сироваткою анти-D.
3. Проведення проб на сумісність крові донора та реципієнта.
4. Визначення придатності консервованої крові та її препаратів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5п2

1. Догляд за хворими під час і після переливання крові.

2. Участь у заповненні документації.
3. Робота в маніпуляційному кабінеті та пункті взяття крові.

Практичні навички:

- визначення груп крові за допомогою стандартних сироваток і цоліклонів анти-А та анти-В реагентів;
- визначення резус-фактора крові експрес-методом;
- проведення проб на сумісність еритроцитної маси донора та реципієнта (на індивідуальну та резус-сумісність, біологічної проби);
- догляд за хворими під час і після переливання еритроцитної маси та інших препаратів крові;
- ведення документації переливання препаратів крові та кровозамінників.

**ЛІТЕРАТУРА
НАВЧАЛЬНА**

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 137-165.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М.,Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А.,Чугай В.В.Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 6. Знеболювання в діяльності медичної сестри.

**ЛЕКЦІЯ 6Л
ПЛАН**

1. Поняття про загальне і місцеве знеболювання. Теорії наркозу.
2. Основні речовини для проведення наркозу.
3. Клінічний перебіг наркозу та його стадії.
4. Місцеве знеболювання, механізм і види місцевої анестезії.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6п

1. Ознайомлення з основними лікарськими засобами для загальної і місцевої анестезії.
2. Способи забезпечення прохідності дихальних шляхів і боротьби з можливими ускладненнями знеболювання.

3. Ознайомлення та участь у приготуванні стола анестезіолога, веденні наркозної картки, спостереженні за життєво важливими функціями організму: ЦНС, диханням і серцево-судинною системою.

4. Засвоєння навичок надання першої допомоги під час блювання, регургітації, асфіксії, зупинки серця.

Практичні навички:

- підготовка наркозної апаратури до роботи (перевірка готовності до роботи, стерилізація);
- правила роботи з газовими балонами та редукторами;
- проведення кисневої інгаляції через маску або носові катетери під час централізованої подачі кисню;
- підготовка до роботи стола сестри-анестезистки;
- перша допомога під час блювання, регургітації;
- перша допомога в разі механічних асфіксій;
- проведення місцевої холодової анестезії шкіри хлоретилком;
- проведення місцевої анестезії за методом О.В. Вишневського, провідникової — за методом Лукашевича—Оберста.

**ЛІТЕРАТУРА
НАВЧАЛЬНА**

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. — 5-е вид. — К. : Медицина, 2021. с 112-135.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В., Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 7. Неоперативна та оперативна хірургічна техніка.

**ЛЕКЦІЯ 7Л
ПЛАН**

1. Поняття про пов'язку та перев'язку.
2. Види пов'язок. Основні перев'язувальні засоби та матеріали.

3. Транспортна і лікувальна іммобілізація.
4. Правила бинтування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7п1

1. Мета і принципи транспортної іммобілізації.
2. Гіпсові пов'язки. Властивості та якість гіпсу.
3. Види гіпсових пов'язок.
4. Правила накладання гіпсових пов'язок.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7п2

1. Засвоєння техніки накладання м'яких пов'язок: на голову й шию, грудну клітку і плечовий суглоб, ділянку живота і таза, верхню та нижню кінцівки.
2. Види пов'язок та їх використання.
3. Правила накладання гіпсових пов'язок.
4. Накладання транспортних шин (Крамера і Дітерікса).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7п3

1. Поняття про хірургічну операцію та оперативну хірургію. Види хірургічних операцій.
2. Сучасні загальні та спеціальні хірургічні інструменти. Складання наборів інструментів для операцій на кістках, органах черевної та грудної порожнин, для трепанації черепа, трахеостомії, первинного хірургічного оброблення рани, скелетного витягання, венесекції.
3. Формування пакетів для тимчасових невідкладних оперативних втручань. Робота медичної сестри в операційній і перев'язувальній.

Практичні навички:

- транспортна іммобілізація в разі ушкоджень і захворювань з використанням табельних і підручних засобів;
- транспортна іммобілізація пневмошинами;
- накладання м'яких захисних і лікувальних пов'язок на різні частини тіла з марлевих і трубчастих еластичних бинтів та підручних матеріалів;
- визначення якості гіпсу та приготування гіпсових бинтів і лонгет;
- замочування гіпсових бинтів і лонгет, допомога лікарям у накладанні гіпсових пов'язок;
- зняття гіпсових пов'язок;
- складання наборів інструментів для первинного хірургічного оброблення ран;
- складання наборів інструментів для операцій на кістках;
- складання наборів інструментів для операцій на органах черевної порожнини;

- складання наборів інструментів для операцій на органах грудної порожнини;
- складання наборів інструментів для трепанації черепа;
- складання наборів інструментів для трахеотомії;
- складання наборів інструментів для скелетного витягання;
- складання наборів інструментів для венесекції;
- формування пакетів для тимчасових хірургічних втручань.

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021.. с 189-198,202-206,210-223.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М.,Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А.,Чугай В.В.Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 8. Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань.

ЛЕКЦІЯ 8Л ПЛАН

1. Загальноклінічні методи обстеження хворих.
2. Методика оформлення і ведення історій хвороб, необхідний мінімальний обсяг лабораторних та інших методів обстеження хворих.
3. Підготовка хворого до спеціальних досліджень.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8п

1. Участь у заповненні медичних карток стаціонарних хворих.
2. Збирання анамнезу життя і захворювання.
3. Оцінювання результатів лабораторних та інших методів обстеження хворих.
4. Вивчення документації постової сестри, ознайомлення з роботою перев'язувального, процедурного кабінетів.

Практичні навички:

- обстеження хворого та діагностика хірургічних захворювань;

— заповнення медичної картки амбулаторного та стаціонарного хворого.

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 21-27.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 9. Догляд за хворими в передопераційний період.

ЛЕКЦІЯ 9Л ПЛАН

1. Організація хірургічного відділення, його структура та розміщення.
2. Поняття про загальний догляд за хірургічними хворими.
3. Визначення показань і протипоказань до знеболювання та операції (абсолютні, відносні). Оцінювання операційного ризику.
4. Премедикація.
5. Особливості підготовки до ургентних і планових операцій.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9п

1. Участь у підготовці до планової й ургентної операції.
2. Проведення премедикації.
3. Підготовка операційного поля.

Практичні навички:

- підготовка хворого до планової операції;
- підготовка хворого до ургентної операції;
- проведення премедикації;
- транспортування хворого в операційну;
- оцінювання даних лабораторних і додаткових методів обстеження;
- проведення проб на чутливість до новокаїну та інших лікарських засобів.

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021.. с 51-57.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М.,Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А.,Чугай В.В.Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 10. Догляд за хворими в післяопераційний період.

ЛЕКЦІЯ 10Л ПЛАН

1. Післяопераційний період, його фази та варіанти перебігу.
2. Післяопераційні ускладнення, їх профілактика і усунення.
3. Можливі ускладнення в ділянці рани і дренажів.
4. Післяопераційний режим, дієта, лікувальна фізкультура..

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10п

1. Робота у відділенні реанімації й інтенсивної терапії, у хірургічному відділенні.
2. Профілактика ускладнень після операцій, виконання призначень лікаря.
3. Документація ВРІТ та участь у її веденні.

Практичні навички:

- догляд за хворими в післяопераційний період;
- виявлення та участь у ліквідації ускладнень у післяопераційний період;
- виконання призначень лікаря;
- складання режиму, дієти, ЛФК для хворих у відділенні інтенсивної терапії;
- ведення документації.

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 65-76.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М.,Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А.,Чугай В.В.Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 11. Закриті та відкриті механічні ушкодження. Догляд за хворими.

ЛЕКЦІЯ 11Л ПЛАН

1. Уявлення про травму. Види травматизму та його профілактика.
2. Уявлення про переломи кісток: класифікація, клінічні ознаки, надання першої допомоги.
3. Уявлення про поранення та рану. Види ран, розподіл їх за характером ушкодження.
4. Загальні принципи первинного хірургічного оброблення ран.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11п1

1. Клінічний аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними ушкодженнями.
2. Ознайомлення з різними методами лікування й участь у маніпуляціях та оперативних втручаннях.
3. Участь у накладанні й знятті гіпсових пов'язок.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11п2 (6 год.)

1. Поняття про рани, види, перша допомога.
2. Активно-пасивна профілактика правця.
3. Закриті механічні травми.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11п3

1. Підсумковий модульний контроль.

Практичні навички:

- діагностика та надання першої медичної допомоги в разі ушкодження м'яких тканин;
- діагностика та надання першої медичної допомоги у випадку вивихів і переломів;
- участь у накладанні та знятті гіпсових пов'язок;
- догляд за хворими;
- підготовка наборів для операцій на кістках;
- перша допомога при ранах;
- проведення первинного хірургічного оброблення поверхнево розміщених ран м'яких тканин;
- проведення активно-пасивної профілактики правця;
- участь у лікуванні ран залежно від фази ранового процесу.

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 76-89.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 12. Термічні ушкодження. Електротравма. Догляд за хворими.

ЛЕКЦІЯ 12Л ПЛАН

1. Опіки. Класифікація термічних опіків.
2. Визначення глибини ушкодження тканин і площі опіку.
3. Опікова хвороба.
4. Відмороження. Види холодової травми.
5. Електротравма.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12п (6 год.)

1. Відпрацювання практичних навичок з надання першої медичної допомоги потерпілим, визначення глибини та площі опіку.

2. Догляд за хворими з опіками і відмороженнями.

Практичні навички:

- перша допомога в разі термічних, хімічних опіків;
- перша допомога в разі електротравми;
- перша допомога в разі холодової травми, відмороження та загального замерзання;
- методика охолодження ушкодженої ділянки у випадку термічного опіку.

**ЛІТЕРАТУРА
НАВЧАЛЬНА**

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 276-289.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М.,Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А.,Чугай В.В.Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 13. Загальні проблеми під час догляду за хворими із хірургічною інфекцією.

**ЛЕКЦІЯ 13Л
ПЛАН**

1. Гострі гнійні захворювання шкіри.
2. Запальні захворювання судин.
3. Гнійно-запальні захворювання кісток і суглобів.
4. Поняття про клостридіальну й неклостридіальну анаеробну інфекцію. Газова гангрена.
5. Правець. Сепсис. Сибірка.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13п

1. Взяття посіву з ран для визначення мікрофлори, чутливості до антибіотиків.
2. Перев'язування хворих, допомога під час операцій.
3. Профілактичні заходи і застосування специфічних сироваток.
4. Хірургічне оброблення укушених ран.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- взяття матеріалу з ран для бактеріологічного дослідження;
- проведення проби на чутливість до антибіотиків;
- перев'язування хворих;
- участь в операціях;
- підготовка наборів для розтину гнояків;
- хірургічне оброблення ран;
- застосування специфічних сироваток;
- активно-пасивна профілактика правця;
- перша допомога хворим з укушеними ранами.
-

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 236-273.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М.,Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А.,Чугай В.В.Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 14. Догляд за онкологічними хворими.

ЛЕКЦІЯ 14Л ПЛАН

1. Уявлення про доброякісні та злоякісні пухлини.
2. Клінічні ознаки і розвиток захворювань у разі доброякісних і злоякісних процесів.
3. Класифікація пухлин залежно від вихідної тканини.
4. Оцінювання поширення процесу, поділ на стадії за системою TNM.
5. Поняття про радикальне й паліативне лікування злоякісних пухлин.
6. Значення загальної диспансеризації населення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14п

1. Догляд за хворими.
2. Участь у проведенні діагностичних і лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок.
3. Профілактика пролежнів, лікування їх.

Практичні навички:

- виявлення ознак пухлинного процесу;
- догляд за хворими;
- застосування правил етики та деонтології;
- участь у виконанні лікарських призначень;
- профілактика пролежнів.

**ЛІТЕРАТУРА
НАВЧАЛЬНА**

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 296-305.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В., Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 15. Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці

**ЛЕКЦІЯ 15Л
ПЛАН**

1. Чинники місцевого некрозу тканин. Види змертвінь.
2. Клінічні ознаки сухої й вологої гангрени.
3. Поняття про тромбоз і емболію.
4. Виразки, їхні види.
5. Уявлення про нориці.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15п (6 год.)

1. Участь медичної сестри в перев'язках хворих з некрозами та гангренами у випадку облітеруючого захворювання судин, з виразками і норицями.
2. Догляд за хворими з некрозами, бинтування нижніх кінцівок після венектомії, зняття швів.
3. Профілактика пролежнів.

Практичні навички:

- проведення профілактики пролежнів під час лікування хворих;

— догляд за хворими.

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. — 5-е вид. — К. : Медицина, 2021. с 454-458.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 16. Догляд за хворими із захворюваннями та ушкодженнями голови.

ЛЕКЦІЯ 16Л ПЛАН

1. Особливості обстеження голови, шиї.
2. Відкрита і закрита черепно-мозкова травма: переломи склепіння і основи черепа, забиття, струс і здавлення мозку.
3. Особливості надання медичної допомоги та лікування черепно-мозкових травм.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16п1 (6 год.)

1. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюванням голови, лиця, шиї.
2. Засвоєння студентами клінічних ознак черепно-мозкової травми і навичок надання першої медичної допомоги.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16п2 (6 год.)

1. Закрита черепно-мозкова травма. Діагностика струсу і здавлення головного мозку.
2. Перелом склепіння та основи черепа.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16п3

1. Підсумковий модульний контроль.

Практичні навички:

- перша допомога у випадку закритих і відкритих травм голови;
- перша допомога в разі кровотечі з носа;
- вправлення нижньої щелепи в разі вивиху;
- перша допомога у випадку загальномоозкових симптомів хірургічних захворювань голови.

**ЛІТЕРАТУРА
НАВЧАЛЬНА**

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 307-316.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 17. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями ший.

**ЛЕКЦІЯ 17Л
ПЛАН**

1. Вади розвитку органів ший.
2. Поранення ший.
3. Абсцес, флегмона, лімфаденіт ший.
4. Пухлини і хірургічні захворювання органів ший.
5. Сторонні тіла стравоходу і дихальних шляхів.
6. Опіки і рак стравоходу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17п (6 год.)

1. Спинення кровотечі в разі поранення судин ший.
2. Спинення носової кровотечі.
3. Видалення сторонніх предметів з гортані, трахеї, бронхів.
4. Підбір інструментів для трахеостомії.

Практичні навички:

- перша допомога в разі поранень ший;

- перша допомога та невідкладне звільнення дихальних шляхів від сторонніх предметів гортані й трахеї.
- перша допомога у випадку механічної та опікової травми стравоходу.

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 218-336.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 18. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки.

ЛЕКЦІЯ 18Л ПЛАН

1. Основні методи обстеження грудної клітки та її органів.
2. Механічна травма: забиття, вдавнення грудної клітки, перелом ребер, ключиць.
3. Закриті ушкодження органів грудної клітки.
4. Гнійно-запальні захворювання плеври та легенів.
5. Захворювання грудної залози.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 18п1

1. Аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з ушкодженнями та захворюваннями органів грудної порожнини.
2. Відпрацювання техніки іммобілізації у випадку перелому ребер, ключиці.
3. Накладання оклюзійної пов'язки,

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 18п2

1. Механічна травма грудної клітки — струс, здавлення. Діагностика і лікування.
2. Пневмоторакс, його види. Підготовка сифонного дренажу за Бюлау або

Суботіним для дренування плевральної порожнини.

3. Запальні захворювання грудної залози.

4. Догляд за хворими.

Практичні навички:

- перша допомога в разі закритого ушкодження грудної клітки;
- перша допомога в разі перелому ключиці та ребер;
- перша допомога в разі відкритого, закритого і напруженого пневмотораксу;
- діагностика пухлин грудної залози;
- догляд за хворими з дренажами у плевральній порожнині;
- участь у діагностиці та лікуванні запальних процесів грудної залози.

ЛІТЕРАТУРА

НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 336-356.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 19. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини

ЛЕКЦІЯ 19Л1

ПЛАН

1. Основні спеціальні та інструментальні методи дослідження черевної порожнини.
2. Черевна грижа.
3. Хірургічні захворювання шлунка, дванадцятипалої кишки, прямої кишки, жовчного міхура, підшлункової залози.

ЛЕКЦІЯ 19Л2

ПЛАН

1. Закриті і відкриті ушкодження черевної порожнини, класифікація, клінічні ознаки, діагностика.

2. Синдром гострого живота, перитоніт.
3. Запальні захворювання очеревини:
4. Рентгенографія і лапароскопія в ургентній абдомінальній хірургії.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 19п1

1. Засвоєння методик обстеження хворих із хірургічними захворюваннями органів черевної порожнини.
2. Підготовка хворих до гастроскопії, ультразвукового та рентгенологічного дослідження.
3. Участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях. Присутність на операціях, робота в перев'язувальній.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 19п2

1. Складання набору інструментів для лапаротомії.
2. Відпрацювання навичок розпізнавання гострих хірургічних захворювань, знання необхідних лабораторних і спеціальних методів дослідження.
3. Участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях, операціях і перев'язках.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях, перев'язуваннях;
- підготовка хворих до діагностичних досліджень;
- складання набору інструментів для лапаротомії;
- перша допомога у випадку защемленої грижі;
- перша допомога у випадку закритого і відкритого ушкодження живота;
- перша допомога в разі гострих захворювань органів черевної порожнини;
- перша допомога в разі кровотечі зі стравоходу, шлунка, дванадцятипалої кишки;
- перша допомога в разі внутрішньочеревних кровотеч;
- виконання перев'язок;
- складання наборів для лапаротомії;
- участь у догляді за післяопераційними хворими з патологією органів черевної порожнини.

ЛІТЕРАТУРА

НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 356-400.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига,

2021.-455с.

2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 20. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями прямої кишки.

ЛЕКЦІЯ 20Л ПЛАН

1. Методи дослідження прямої кишки.
2. Запальні захворювання прямої кишки та навколопрямокишкової (параректальної) клітковини.
3. Тріщини відхідника, геморої, гострий парапроктит.
4. Доброякісні та злоякісні пухлини товстої і прямої кишок.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 20п

1. Відпрацювання студентами навичок застосування ректального дзеркала і ректороманоскопа.
2. Підготовка кишкового каналу до іригоскопії, колоноскопії.
3. Особливості догляду за проктологічними хворими після операцій на товстій і прямій кишках, заміна калоприймача, оброблення колостоми.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- підготовка хворих до проведення ректороманоскопії, іригоскопії, колоноскопії;
- підготовка ректороманоскопа до обстеження;
- догляд за хворими із сигмо- та цекостомами.

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 400-409.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2018. — 56 с.

3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 21. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статеві систем

ЛЕКЦІЯ 21Л ПЛАН

1. Особливості дослідження хворих із захворюваннями сечових і статевих органів.
2. Ушкодження органів сечової і статеві систем.
3. Гнійно-запальні захворювання нирок і сечового міхура.
4. Сечокам'яна хвороба.
5. Пухлини нирок, сечового міхура, передміхурової залози.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 21п

1. Ознайомлення з інструментальними та спеціальними методами дослідження урологічних хворих.
2. Проведення катетеризації сечового міхура у чоловіків і жінок.
3. Підготовка хворих до екскреторної урографії, пієлографії, УЗД.
4. Догляд за урологічними хворими після операції на органах сечової і статеві систем.

Практичні навички:

- перша допомога в разі ускладнень сечокам'яної хвороби;
- перша допомога в разі закритих і відкритих ушкоджень нирок, сечових шляхів і статевих органів;
- перша допомога у випадку гострої затримки сечі;
- догляд за хворими;
- догляд за цистостомою.

ЛІТЕРАТУРА НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. — 5-е вид. — К.: Медицина, 2021. с 429-440.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.

2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 22. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта і таза

**ЛЕКЦІЯ 22Л
ПЛАН**

1. Дослідження хребта.
2. Ушкодження хребта.
3. Ушкодження таза і тазових органів.
4. Синдром тривалого роздавлювання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 22п

1. Особливості транспортної іммобілізації в кожному окремому випадку.
2. Ознайомлення з методами консервативного й оперативного лікування.
3. Роль медичної сестри в діагностиці, лікуванні і догляді за хворими в умовах стаціонару.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- перша допомога в разі ушкодження хребта, спинного мозку і таза;
- транспортна та лікувальна іммобілізація;
- виконання лікарських призначень.

**ЛІТЕРАТУРА
НАВЧАЛЬНА**

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 196-199,205-206.

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А., Чугай В.В. Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

Тема 23. Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок

ЛЕКЦІЯ 23Л

ПЛАН

1. Вивихи і переломи верхніх і нижніх кінцівок.
2. Гнійні захворювання пальців і кисті. Панарицій.
3. Облітеруючий ендартеріт.
4. Облітеруючий артеріосклероз.
5. Хвороба Рейно.
5. Варикозне розширення вен, тромбофлебіт і флеботромбоз.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 23п1

1. Аналіз перебігу захворювання у хворих із судинною патологією.
2. Проведення спеціальних проб для виявлення захворювань артерій і вен нижніх кінцівок.
3. З'ясування методів консервативною й оперативного лікування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 23п2

1. Участь у проведенні спеціальних методів дослідження тематичних хворих.
2. Догляд за хворими після операцій на судинах, накладання еластичного бинта.
3. Участь медичної сестри в перев'язуваннях хворих з гангренами, у випадку облітеруючого захворювання судин.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 23п3

1. Підсумковий модульний контроль.

Практичні навички:

- накладання еластичною бинта на нижні кінцівки;
- визначення прохідності глибоких вен нижніх кінцівок;
- догляд за хворими;
- виявлення пульсації на артеріях нижніх кінцівок.

ЛІТЕРАТУРА

НАВЧАЛЬНА

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 246-249 .

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М., Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига,

2021.-455с.

2. Криворучка І.А.,Чугай В.В.Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

6.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Основні завдання хірургічної служби в Україні. Охорона праці в галузі	1
2	Обстеження пацієнта медичною сестрою	1
3	Профілактика хірургічної інфекції в діяльності медичної сестри	1
4	Гемостаз	1
5	Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях	1
6	Знеболювання в діяльності медичної сестри	1
7	Неоперативна та оперативна хірургічна техніка	1
8	Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань	1
9	Догляд за хворими в передопераційний період	1
10	Догляд за хворими в післяопераційний період	2
11	Закриті та відкриті механічні ушкодження. Догляд за хворими	1
12	Термічні ушкодження. Електротравма. Догляд за хворими	1
13	Загальні проблеми під час догляду за хворими з хірургічною інфекцією	2
14	Догляд за онкологічними хворими	1
15	Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці	1
16	Догляд за хворими із захворюваннями та ушкодженнями голови	2
17	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями шиї	1
18	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки	1
19	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини	1
20	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями прямої кишки	1
21	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статеві систем	1
22	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта і таза	1
23	Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок	1
	Усього	28

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Обробити руки методом С-4.
2. Обробити руки за методом Спасокукоцького—Кочергіна.
3. Обробити руки стериліумом та іншими сучасними препаратами.
4. Одягнути стерильний халат на себе.
5. Одягнути стерильний халат на себе і хірурга.
6. Спинити артеріальну кровотечу у верхній третині плеча.
7. Спинити артеріальну кровотечу в нижній третині плеча.
8. Здійснити пальцеве притискання плечової артерії.
9. Накласти джгут-закрутку.
10. Перев'язати судини в рані і на протязі.
11. Підготувати до роботи стіл сестри-анестезистки.
12. Провести місцеву анестезію за методом О.В Вишневського.
13. Провести провідникову анестезію за методом Лукашевича—Оберста.
14. Накласти пов'язку “лицарська рукавичка”.
15. Накласти пов'язку “рукавичка”.
16. Накласти пов'язку Дезо.
17. Накласти колосоподібну пов'язку.
18. Накласти пов'язку на стопу.
19. Накласти пов'язку “чепчик”.
20. Накласти пов'язку “шапка Гіппократа”.
21. Накласти пов'язку “вуздечка”.
22. Накласти пов'язку на обидва ока.
23. Накласти пов'язку на ніс.
24. Накласти клейову пов'язку.
25. Накласти хусткову пов'язку в разі ушкоджень різної локалізації.
26. Визначити групу крові за допомогою стандартних сироваток.
27. Визначити групу крові за допомогою цоліклональних реагентів.
28. Визначити резус-належність експрес-методом.
29. Провести пробу на індивідуальну сумісність.
30. Провести пробу на резус-сумісність.
31. Провести біологічну пробу на муляжі.
32. Визначити придатність крові у флаконі.
33. Підготувати набір для венесекції.
34. Підготувати набір для первинного хірургічного оброблення рани.
35. Підготувати набір для трепанації черепа.
36. Підготувати набір для операції на кінцівках.
37. Підготувати набір для скелетного витягання.
38. Підготувати набір для розтину гнояка.
39. Підготувати набір для ампутації кінцівок.
40. Підготувати набір для трахеостомії.
41. Зняти вузлові шви на муляжі.

42. Надати першу допомогу в разі поранення вен шиї.
43. Надати першу допомогу в разі поранення сонної артерії.
44. Надати першу допомогу в разі поранення вен передпліччя.
45. Провести інфузію в периферичну вену.
46. Підготувати набір інструментів для первинного хірургічного оброблення ран (ПХО).
47. Надати першу допомогу у випадку електротравми.
48. Провести первинне хірургічне оброблення рани (на фантомі).
49. Підготувати набір інструментів для типових операцій на органах черевної порожнини.
50. Надати допомогу в разі відкритої травми голови.
51. Надати допомогу в разі опіку стравоходу.
52. Надати допомогу в разі відкритого пневмотораксу.
53. Надати допомогу в разі перелому ключиці без зміщення відламків.
54. Надати допомогу в разі перелому діафізу правого плеча.
55. Надати допомогу у випадку напруженого пневмотораксу.
56. Надати допомогу у випадку перелому кісток передпліччя в середній третині.
57. Накласти гіпсову пов'язку в разі перелому кісток передпліччя в типовому місці.
58. Надати допомогу в разі перелому стегна.
59. Надати допомогу в разі перелому кісток гомілки.
60. Надати допомогу в разі удару головою.
61. Надати допомогу в разі опіку плечового суглоба.
62. Надати допомогу у випадку розтягнення зв'язок суглобів.
63. Надати допомогу в разі опіку кисті.
64. Надати допомогу в разі рани ліктьового суглоба.
65. Підготувати до роботи стіл перев'язувальної сестри.
66. Надати медичну допомогу в разі перелому кісток таза. Умови транспортування.

ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль – здійснюється під час практичних та семінарських занять, а також шляхом відпрацювання заборгованостей і незадовільних оцінок, проведення індивідуальних консультацій.

Заліковий контроль – здійснюється у формі контрольної роботи або тестування по завершенні вивчення певного модулю з курсу.

Підсумковий контроль – семестровий іспит (залік).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

1. Оцінка *«відмінно»* виставляється, якщо студент:

- глибоко, ґрунтовно, всебічно та систематизовано засвоїв весь програмний матеріал,
- вичерпно, послідовно, грамотно та логічно його викладає,

- правильно обґрунтовує прийняті рішення, має різнобічні навички, прийоми, виконання практичних робіт, виявляє вміння самостійно узагальнювати та викладати матеріал, не допускаючи помилок,
 - видозмінення завдання не викликає у нього складності,
 - виявляє знання основної та знайомство з додатковою літературою, передбачених програмою на рівні творчого використання,
2. Оцінка **«добре»** виставляється, якщо студент:
- твердо знає програмний матеріал,
 - грамотно і по суті викладає його, не допускає суттєвих неточностей у відповіді на питання,
 - може правильно застосувати теоретичні положення і володіє необхідними навичками при виконанні практичних завдань на рівні аналогічного відтворення.
3. Оцінка **«задовільно»** виставляється, якщо студент:
- засвоїв тільки основний матеріал на рівні репродуктивного відтворення, але не знає окремих деталей,
 - припускається неточностей,
 - недостатньо вірних формулювань,
 - порушує послідовність у викладі матеріалу,
 - відчуває труднощі під час виконання практичних завдань.
4. Оцінка **«незадовільно»** виставляється, якщо студент:
- не знає значної частини програмного матеріалу,
 - допускає суттєві помилки,
 - з великим труднощами виконує практичні роботи на рівні нижче репродуктивного відтворення.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

№1

1. Вклад М.І. Пирогова у розвиток хірургії.
2. Шляхи проникнення інфекції в рану. Поняття про внутрішньолікарняну інфекцію; профілактика її.
3. Поняття про антисептику та асептику. Наказ № 720.
4. Фізична антисептика.
5. Стерилізація, її методи. Контроль за стерильністю.
6. Оброблення операційного поля.
7. Класифікація кровотеч. Гостра крововтрата, її критерії, клінічні ознаки.
8. Кровотечі в порожнини та порожнисті органи, їхні клінічні ознаки.
9. Тимчасові й остаточні методи спинення кровотечі.

№2

1. Лабораторні й інструментальні методи діагностики кровотеч.
2. Поняття про пов'язку та перев'язку. Види пов'язок.
3. Наркоз: поняття, види. Схеми інгальційного наркозу.
4. Стадії ефірного наркозу.
5. Ускладнення маскового інгальційного наркозу.
6. Неінгальційний наркоз, його переваги, недоліки. Речовини для наркозу.
7. Місцева анестезія. Види. Речовини для анестезії.
8. Провідникова анестезія.
9. Анестезія змазуванням чи обприскування.
10. Інфільтраційна анестезія за методом О.В. Вишневського.
11. Спинномозкова і перидуральна анестезія. Методика, можливі ускладнення.
12. Поняття про групи крові.
13. Поняття про резус-фактор.
14. Показання та протипоказання до гемотрансфузій.
15. Ускладнення при переливанні крові.
16. Догляд за хворими до, під час і після гемотрансфузій.
17. Препарати крові. Характеристика. Показання до використання.
18. Профілактика зараження СНІДом в умовах стаціонару.
19. Кровозамінники. Характеристика їх.
20. Шляхи і методи введення інфузійних розчинів.
21. Загальна схема трансфузій.
22. Консервація і зберігання крові.
23. Поняття про хірургічну операцію. Види хірургічних операцій.
24. Методика обстеження хірургічного хворого. Документація. Деонтологічні аспекти в роботі.
25. Поняття про передопераційний період. Підготовка хворого до планової та екстреної операції.

26. Поняття про післяопераційний період. Профілактика ранніх і пізніх ускладнень.
27. Поняття про рани. Види ран. Принципи надання першої медичної допомоги в разі поранення. Активно-пасивна профілактика правця у випадку ушкодження. Транспортування потерпілого.
28. Первинне хірургічне оброблення поверхневих ран м'яких тканин, показання та протипоказання до операції. Можливі помилки під час оброблення ран. Принципи і техніка дренивання ран.
29. Загальні та місцеві ознаки нагноєння ран. Основні принципи місцевого лікування. Догляд за хворими з гнійними ранами залежно від перебігу ранового процесу.
30. Хірургічний шок. Причини, патогенез, клінічна картина, діагностика. Фази і стадії хірургічного шоку. Зміст протишоківих заходів в умовах військових дій та екстремальних ситуацій.
31. Травматизм. Види й профілактика травматизму. Поняття про ізольовані, змішані та комбіновані травми. Принципи надання першої медичної допомоги.
32. Закриті механічні травми тканин (забій, розтягнення, розрив, струс і роздавлювання). Синдром тривалого роздавлювання. Симптоми, надання першої допомоги, транспортування. Особливості лікування.
33. Переломи кісток. Види, клінічні симптоми переломів. Роль медичної сестри у наданні першої допомоги в разі переломів. Принципи лікування у випадку переломів кісток.
34. Вивихи. Клінічна картина. Діагностика. Принципи лікування хворого з вивихом.

№3

1. Опіки. Класифікація, визначення площі та клінічна картина опіків. Тактика під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками. Опікова хвороба. Принципи лікування.
2. Електротравма. Загальна та місцева дія електричного струму, перша допомога у випадку електротравми. Показання до проведення серцево-легеневої реанімації.
3. Види холодової травми. Класифікація відморожень за ступенем ушкодження. Клініка. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги. Лікування та догляд за хворими з відмороженнями. Профілактика холодової травми.
4. Гостра гнійна хірургічна інфекція. Шляхи зараження. Профілактика та лікування окремих видів гнійно-запальних захворювань — фурункула, карбункула, абсцесу, флегмони, бешихи, остеомієліту, тромбофлебиту тощо.
5. Загальна гнійна хірургічна інфекція. Види сепсису. Клінічна картина та лікування.
6. Септичний шок, клінічна картина, перша допомога, реанімаційні заходи.

7. Поняття про анаеробну інфекцію. Газова гангрена, правець. Клінічна картина.
8. Профілактика анаеробної інфекції після поранень. Перша допомога у разі анаеробної інфекції. Комплексна терапія газової гангрені, правця.
9. Хірургічний туберкульоз та його форми. Клінічна картина, діагностика та лікування кістково-суглобового туберкульозу.
10. Поняття про доброякісні та злоякісні пухлини, їхня класифікація. Клінічна картина доброякісних і злоякісних пухлин, профілактика та лікування. Організація онкологічної служби в Україні. Значення загальної диспансеризації в ранній діагностиці пухлин.
11. Уявлення про некроз. Причини. Суха та волога гангрена. Місцеві та загальні прояви. Профілактика і лікування, догляд за хворими після операції.
12. Закрита черепно-мозкова травма. Діагностика струсу і здавлювання головного мозку. Перша допомога, транспортування. Принципи лікування хворих.
13. Перелом скелітіння й основи черепа. Діагностика та перша допомога. Особливості транспортування хворих.
14. Травми ший, відкриті та закриті ушкодження м'яких тканин та органів ший. Діагностика ушкоджень. Профілактика повітряної емболії при пораненнях вен ший.
15. Опіки стравоходу. Клінічна картина. Тактика медичної сестри під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками стравоходу. Особливості догляду за хворими з гастростомією.

№4

1. Механічна травма грудної клітки: забиття, струс, здавлювання. Діагностика. Тактика медичної сестри під час надання першої медичної допомоги хворим з травмою грудної клітки. Лікування.
2. Поняття про пневмоторакс. Види пневмотораксу. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги хворим з пневмотораксом. Лікування та догляд за хворими.
3. Запальні захворювання грудної залози. Симптоми, лікування хворих, догляд, профілактика маститу.
4. Переломи ребер. Симптоми множинних і подвійних переломів ребер. Перша допомога, особливості транспортування.
5. Доброякісні та злоякісні пухлини грудної залози. Симптоми, диференціальний діагноз. Лікування хворих з пухлинами грудної залози. Профілактика онкологічних захворювань грудної залози.
6. Закриті й відкриті ушкодження легень, серця, магістральних судин. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування хворих, догляд за хворими.
7. Захворювання стравоходу, рак стравоходу. Варикозне розширення вен стравоходу. Клінічна картина. Лікування, догляд за хворими. Надання

- першої допомоги в разі кровотечі з вен стравоходу.
8. Черевна грижа: клінічна картина, діагностика, лікування догляд за хворими. Перша допомога і показання до госпіталізації, особливості транспортування. Показання до оперативного лікування.
 9. Механічна травма живота. Діагностика. Гострий живіт у разі травми живота. Перша допомога й показання до госпіталізації. Особливості транспортування. Показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
 10. Гострий перитоніт. Причини, симптоми, діагностика. Перитоніт місцевий і загальний. Догляд за хворими після операції. Перша допомога й показання до оперативного лікування. Особливості транспортування.
 11. Гострий апендицит. Клінічна картина, діагностика, лікування. Догляд за хворими в післяопераційний період.
 12. Шлунково-кишкові кровотечі. Причини кровотечі в порожнинні органи. Діагностика кровотеч. Невідкладна допомога. Консервативні й оперативні методи лікування, догляд за хворими.
 13. Гостра непрохідність кишок. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування, показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
 14. Ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки. Діагностика, перша допомога, показання до госпіталізації, консервативне та оперативне лікування хворих. Особливості догляду за хворими з дренажем черевної порожнини.
 15. Гострий холецистит. Гострий панкреатит. Клінічна картина, діагностика, особливості лікування. Тактика медичної сестри в разі гострого холециститу та панкреатиту.
 16. Запальні захворювання прямої кишки та прилеглих до неї тканин. Клінічна картина і діагностика, консервативне й оперативне лікування. Геморой. Діагностика та лікування. Особливості догляду за хворими в проктологічному відділенні.
 17. Пухлини товстої і прямої кишок. Діагностика та лікування. Роль профілактичних обстежень у ранній діагностиці пухлин. Особливості догляду за хворими зі штучними норицями.
 18. Закриті й відкриті ушкодження сечових і статевих органів. Клінічна картина, перша допомога та лікування. Особливості транспортування хворих з урологічними травмами, догляд за хворими.
 19. Аденома передміхурової залози. Клінічна картина, діагностика, лікування. Перша допомога в разі гострої затримки сечі. Особливості догляду за хворими з надлобковою сечовою норицею.
 20. Перелом хребта. Діагностика ушкоджень хребців і спинного мозку. Перша допомога, транспортування та лікування. Клініка та діагностика.
 21. Переломи кісток таза. Ускладнення при переломах кісток таза. Діагностика, перша допомога, транспортування і лікування, догляд за хворими.

22. Переломи кісток плеча. Клінічна картина, перша допомога, лікування. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
23. Переломи кісток передпліччя, кисті і пальців. Перша допомога, транспортування і лікування, іммобілізація.
24. Перелом стегна. Клінічна картина, перша допомога в разі відкритих переломів.
25. Переломи кісток гомілки та пальців стопи. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
26. Запальні захворювання верхньої кінцівки. Панарицій. Принципи оперативного лікування, догляд за хворими.
27. Облітеруючі захворювання судин нижньої кінцівки. Діагностика, клінічна картина, перша допомога, принципи лікування, догляд за хворими.
28. Запальні захворювання нижньої кінцівки. Гнійний артрит. Діагностика, перша допомога, лікування, догляд за хворими. Остеомієліт кісток нижньої кінцівки.
29. Вогнепальні поранення. Ушкодження тканини тіла в разі вогнепального поранення.
30. Дотримання правил техніки безпеки. Знищення та знезараження предметів, забруднених кров'ю.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ(ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ):

1. Охорона праці в хірургічних стаціонарах і поліклініках.
2. Поняття про антисептику та асептику. Наказ № 720.
3. Фізична антисептика.
4. Стерилізація, її методи. Контроль за стерильністю.
5. Класифікація кровотеч. Гостра крововтрата, її критерії, клінічні ознаки.
6. Кровотечі в порожнини та порожнисті органи, їхні клінічні ознаки.
7. Тимчасові та остаточні методи зупинки кровотечі.
8. Лабораторні та інструментальні методи діагностики кровотеч.
9. Наркоз: поняття, види. Схеми інгальційного наркозу.
10. Неінгальційний наркоз, його переваги, недоліки. Речовини для наркозу.
11. Місцева анестезія. Види. Речовини для анестезії.
12. Інфільтраційна анестезія за методом Вишневського.
13. Спинномозкова і перидуральна анестезія. Методика, можливі ускладнення.
14. Поняття про групи крові. Поняття про резус-фактор.
15. Показання та протипоказання до гемотрансфузій.
16. Ускладнення при переливанні крові.
17. Догляд за хворими до, під час і після гемотрансфузій.
18. Кровозамінники. Характеристика їх.
19. Поняття про хірургічну операцію. Види хірургічних операцій.
20. Методика обстеження хірургічного хворого. Документація. Деонтологічні аспекти в роботі.
21. Поняття про передопераційний період. Підготовка хворого до планової та екстреної операції.
22. Поняття про післяопераційний період. Профілактика ранніх і пізніх ускладнень.
23. Поняття про рани. Види ран. Принципи надання першої медичної допомоги в разі поранення. Активно-пасивна профілактика правця у випадку ушкодження. Транспортування потерпілого.
24. Первинне хірургічне оброблення поверхневих ран м'яких тканин, показання та протипоказання до операції. Можливі помилки під час оброблення ран. Принципи й техніка дренивання ран.
25. Загальні та місцеві ознаки нагноєння ран. Основні принципи місцевого лікування. Догляд за хворими з гнійними ранами залежно від перебігу ранового процесу.
26. Закриті механічні травми тканин (забій, розтягнення, розрив, струс і роздавлювання). Синдром тривалого роздавлювання. Симптоми, надання першої допомоги, транспортування. Особливості лікування.
27. Переломи кісток. Види, клінічні симптоми переломів. Роль медичної сестри у наданні першої допомоги в разі переломів. Принципи лікування у випадку переломів кісток.
28. Вивихи. Клінічна картина. Діагностика. Принципи лікування хворого з вивихом.

29. Опіки. Класифікація, визначення площі та клінічна картина опіків. Тактика під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками. Опікова хвороба. Принципи лікування.
30. Електротравма. Загальна та місцева дія електричного струму, перша допомога у випадку електротравми. Показання до проведення серцево-легеневої реанімації.
31. Види холодової травми. Класифікація відморожень за ступенем ушкодження. Клінічна картина. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги. Лікування та догляд за хворими з відмороженнями. Профілактика холодової травми.
32. Гостра гнійна хірургічна інфекція. Шляхи зараження. Профілактика та лікування окремих видів гнійно-запальних захворювань — фурункула, карбункула, абсцесу, флегмони, бешихи, остеомієліту, тромбофлебиту тощо.
33. Загальна гнійна хірургічна інфекція. Види сепсису. Клінічна картина та лікування.
34. Поняття про анаеробну інфекцію. Газова гангрена, правець. Клінічна картина.
35. Профілактика анаеробної інфекції після поранень. Перша допомога у разі анаеробної інфекції. Комплексна терапія газової гангрені, правця.
36. Поняття про доброякісні та злоякісні пухлини, їхня класифікація. Клінічна картина доброякісних та злоякісних пухлин, профілактика та лікування. Організація онкологічної служби в Україні. Значення загальної диспансеризації в ранній діагностиці пухлин.
37. Уявлення про некроз. Причини. Суха та волога гангрена. Місцеві й загальні прояви. Профілактика та лікування, догляд за хворими після операції.
38. Закрита черепно-мозкова травма. Діагностика струсу і здавлювання головного мозку. Перша допомога, транспортування. Принципи лікування хворих.
39. Перелом скеліття та основи черепа. Діагностика та перша допомога. Особливості транспортування хворих.
40. Травми шиї, відкриті та закриті ушкодження м'яких тканин та органів шиї. Діагностика ушкоджень. Профілактика повітряної емболії при пораненнях вен шиї.
41. Опіки стравоходу. Клініка. Тактика медичної сестри під час надання першої допомоги. Принципи лікування хворих з опіками стравоходу. Особливості догляду за хворими з гастростомією.
42. Механічна травма грудної клітки: забій, струс, здавлювання. Діагностика. Тактика медичної сестри під час надання першої медичної допомоги хворим з травмою грудної клітки. Лікування.
43. Поняття про пневмоторакс. Види пневмотораксу. Тактика медичної сестри в наданні першої медичної допомоги хворим з пневмотораксом. Лікування та догляд за хворими.
44. Запальні захворювання грудної залози. Симптоми, лікування хворих,

- догляд, профілактика маститу.
45. Переломи ребер. Симптоми множинних і подвійних переломів ребер. Перша допомога, особливості транспортування.
 46. Доброякісні та злоякісні пухлини грудної залози. Симптоми, диференціальний діагноз. Лікування хворих з пухлинами грудної залози. Профілактика онкологічних захворювань грудної залози.
 47. Закриті й відкриті ушкодження легень, серця, магістральних судин. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування хворих, догляд за хворими.
 48. Захворювання стравоходу, рак стравоходу. Варикозне розширення вен стравоходу. Клінічна картина. Лікування, догляд за хворими. Надання першої допомоги в разі кровотечі з вен стравоходу.
 49. Черевна грижа: клінічна картина, діагностика, лікування догляд за хворими. Перша допомога і показання до госпіталізації, особливості транспортування. Показання до оперативного лікування.
 50. Механічна травма живота. Діагностика. Гострий живіт у разі травми живота. Перша допомога й показання до госпіталізації. Особливості транспортування. Показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
 51. Гострий перитоніт. Причини, симптоми, діагностика. Перитоніт місцевий та загальний. Догляд за хворими після операції. Перша допомога і показання до оперативного лікування. Особливості транспортування.
 52. Гострий апендицит. Клінічна картина, діагностика, лікування. Догляд за хворими в післяопераційний період.
 53. Шлунково-кишкові кровотечі. Причини кровотечі в порожнинні органи. Діагностика кровотеч. Невідкладна допомога. Консервативні та оперативні методи лікування, догляд за хворими.
 54. Гостра непрохідність кишок. Діагностика, перша допомога, особливості транспортування, показання до оперативного лікування, догляд за хворими.
 55. Ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки. Діагностика, перша допомога, показання до госпіталізації, консервативне та оперативне лікування хворих. Особливості догляду за хворими з дренажем черевної порожнини.
 56. Гострий холецистит. Гострий панкреатит. Клініка, діагностика, особливості лікування. Тактика медичної сестри в разі гострого холециститу та панкреатиту.
 57. Запальні захворювання прямої кишки та прилеглих до неї тканин. Клініка і діагностика, консервативне та оперативне лікування. Геморой. Діагностика та лікування. Особливості догляду за хворими в проктологічному відділенні.
 58. Пухлини товстої і прямої кишок. Діагностика та лікування. Роль профілактичних обстежень у ранній діагностиці пухлин. Особливості догляду за хворими зі штучними норицями.

59. Закриті й відкриті ушкодження сечових та статевих органів. Клініка, перша допомога й лікування. Особливості транспортування хворих з урологічними травмами, догляд за хворими.
60. Аденома передміхурової залози. Клінічна картина, діагностика, лікування. Перша допомога в разі гострої затримки сечі. Особливості догляду за хворими з надлобковою сечовою норицею.
61. Перелом хребта. Діагностика ушкоджень хребців і спинного мозку. Перша допомога, транспортування та лікування. Клінічна картина та діагностика.
62. Переломи кісток таза. Ускладнення при переломах кісток таза. Діагностика, перша допомога, транспортування і лікування, догляд за хворими.
63. Переломи кісток плеча. Клінічна картина, перша допомога, лікування. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
64. Переломи кісток передпліччя, кисті і пальців. Перша допомога, транспортування і лікування, іммобілізація.
65. Перелом стегна. Клінічна картина, перша допомога в разі відкритих переломів.
66. Переломи кісток гомілки та пальців стопи. Особливості надання першої допомоги у випадку відкритих переломів.
67. Запальні захворювання верхньої кінцівки. Панарицій. Принципи оперативного лікування, догляд за хворими.
68. Облітеруючі захворювання судин нижньої кінцівки. Діагностика, клінічна картина, перша допомога, принципи лікування, догляд за хворими.
69. Запальні захворювання нижньої кінцівки. Гнійний артрит. Діагностика, перша допомога, лікування, догляд за хворими. Остеомієліт кісток нижньої кінцівки.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Хірургія: підручник/О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г. Й. Путінцева. – 5-е вид. – К. : Медицина, 2021. с 246-249 .

Додаткова

ДОДАТКОВА

1. Кіт О.М.,Боб А.О., Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.-455с.
2. Криворучка І.А.,Чугай В.В.Гончарова Н.М., Медсестринство в хірургії. — Харків.: Здоров'я, 2017. — 56 с.
3. Хіміч С.Д., М.Д Желіба Загальна хірургія. — К.: Медицина, 2018.-608с.
4. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2018. — 120 с.